

19

35

ОБРАЗ·М

#1 / 2015

1935 ЖУРНАЛ
ОБРАЗОТВОРЧЕ
МИСТЕЦТВО
НАМ 80 РОКІВ!

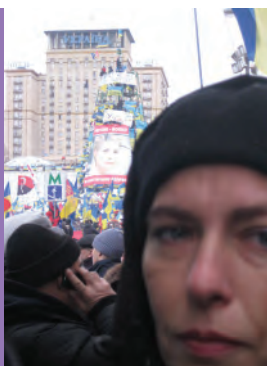
80

www.finearts.kiev.ua

ІВА ПАВЕЛЬЧУК
Портрет з Революцією, 2012
Полотно, олія

Іва Павельчук через два роки після створення Портрету з Революцією на Майдані (зима 2014)

Трагічні історичні події 2013–2015-х років протегували поновленню суспільно-культурного дискурсу України, зосередивши увагу сучасних мистців на ідеях та образах патріотично-громадського звчання. Сьогодні творчість українських малярів символічно перетворилася в індивідуальну лінію «оборони» національних кордонів Батьківщини. Щунаючи відповідність до запитів часу, намагаючись відчутти особисту приналежність до історичного моменту, український глядач вдвпляється в художні образи виставах та аукціонах сучасного українського мистецтва. Проте, загартований тривалим попцізмом, сучасник прагне віднайти не суєтний піар, створений «на злобу дня», а твір-одкровення, що зароджувався в передчуттях, випереджуючи геополітичні катастрофи сьогодення.

У цьому ракурсі можна виокремити низку творів київської художниці Іви Павельчук, зокрема абстрактний «Портрет з Революцією» (2012), який експонувався на виставці «Classic @ Contemporary ART» у березні 2015 р. Із інтерв'ю

Конфігурації пасіонарності в абстрактних метафорах сучасності

з художницею дізнаємося, що картина належить до категорії абстрактних автопортретів Павельчук [1]. На сайті художниці розповідається про історію створення згаданої картини: «2012 р., коли створювався твір, ніщо не віщувало, що індивідуальне світосприйняття художниці підсвідомо акумулює сподівання й надії усього українського суспільства. На щастя, виявилось, що не одна Павельчук переживала схожі почуття. Подальші трагічні події Майдану довели, що створений «Портрет з Революцією» вийшов далеко поза межі індивідуальних відчуттів художниці, уособив надії багатьох і, по суті, став «Автопортретом з Революцією» кожного українця, який в люті морози вистояв на Майдані, носив їжу оборонцям, не втік від водометів, а повертався пішки до Майдану, коли не працювало метро» [2]. Сьогодні Павельчук розповідає, що, коли в липні 2012-го згаданий образ експонувався в залах Національної спілки художників України на виставці «Комунікація – XXI. Сучасне мистецтво Аукційного Дому «Дукат» (04.07–22.07. 2012), він не викликав такого щирого зацікавлення, яке значно підвищилось вже після революції, зокрема, після завершення аукціону «Classic @ Contemporary ART» твір потрапив до колекції київської приватної збірки [3].

У майстерні Павельчук показала драматичні образи початку 1990-х років: «Тріщина. Земля Грузії», «Епітафія», «Обгоріла Земля» (1994), які набули актуальності через багато років після їх створення, вже під час воєнної експансії Росії: «Очевидно, позасвідомий драматичний ефект справив враження через грузинську кераміку, яка знаходилась вдома у Павельчук. Траурний колір смолянистих неопалених глечиків, матова, немовби змертвіла, фактура та аскетичні геометричні візерунки безконтроль-

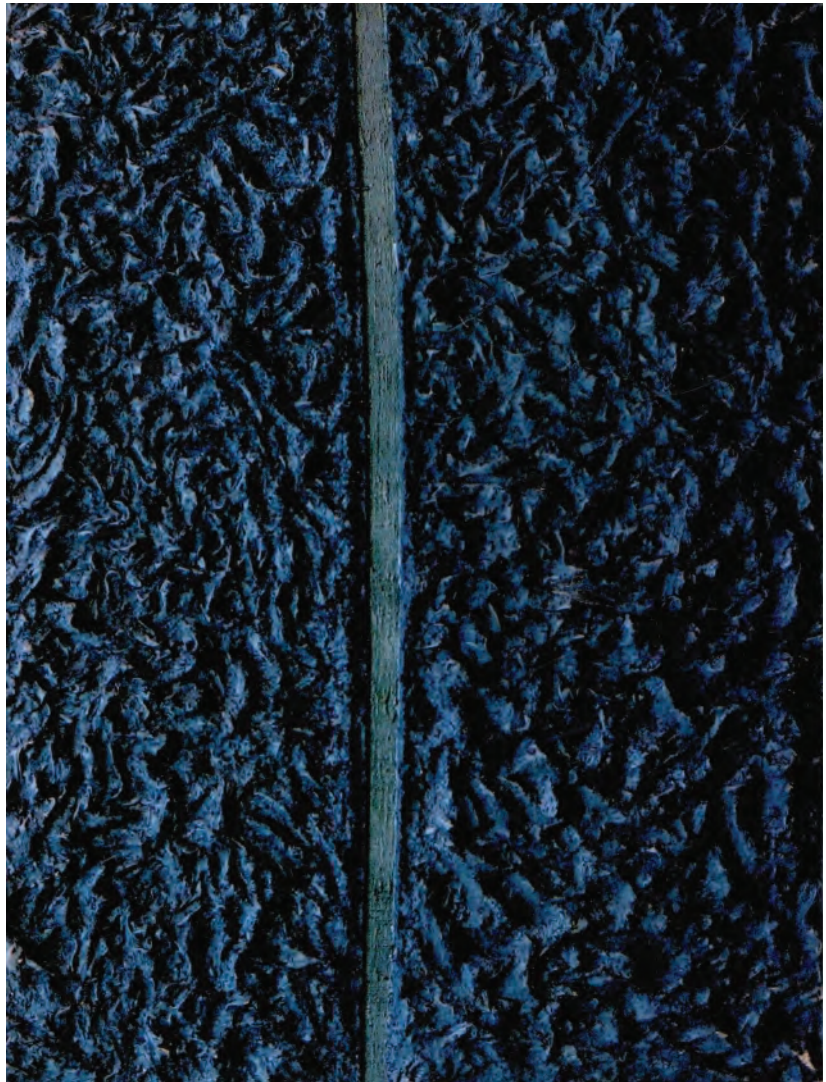
но осіли в пам'яті художниці і опісля рефлексивно віддзеркалилися у вигляді фатальних абстрактних образів», – йдеться в авторському коментарі І. Павельчук [4].

Художниця повідомляє, що при створенні образу «Тріщина. Земля Грузії» відтворювалося враження від роз'єднання земного ґрунту, і коли у 2008-му в Грузії розгорнулися драматичні воєнні події та анексія територій, вона вражено збагнула іншу метафоричну сутність намальованих нею 1994 року образів. Воєнна кампанія в Україні 2014 року надала творіві «Тріщина» (1994) узагальнено-глобального значення. Драматичний образ «пошматованої» Землі став де-факто символом територіального роз'єднання української території, а можливо, й інших країн, яке на початку XXI століття мілітаристська Росія насильницьки розпочала впроваджувати у повсякденну політично-демагогічну практику: ностальгічно-імперіалістичні настрої за «колом на глиняних ногах» не давали їй спокою.

Пасіонарна налаштованість творчості Павельчук виявилась в абстрактному образі «Портрет України: що тебе не згубить – то тебе укріпить» (2008). Відчуття національної приналежності передано шляхом використання основних барв української палітри, які завжди зустрічаються в народному мистецтві. Уважний глядач може зауважити, що впродовж 1995–2006 років Павельчук відмовилася від використання чорної барви, яка немовби зникла з природи її творчості. Однак у період 2006–2008-х рр. суспільні ілюзії на реальне відродження національної культури не виправдалися і зникли. Твори Павельчук цього періоду набувають драматичної динаміки через введення контрасту чорного тону, який протиставлявся спектральним кольорам веселки.

У передісторії до створення цього твору йдеться: «В такий спосіб художниця передавала відчуття безперспективної трагічності українського укладу буття, яка на тлі життєрадісних яскравих барв не одразу впадала у вічі, але «гризла» сили країни ізсередини. Влітку 2013 року було видано монографію Павельчук про українську абстракцію, обкладинку якої прикрасила ілюстрація «Портрета України». У висновках книги зневірена Павельчук написала, що громадяни України, які територіально проживають поміж Росією та Польщею, так і не усвідомили, ким вони є насправді – «українцями» чи «окраїнцями прилеглих держав» [5].

Проте революційні події кінця 2013 р. неочікувано в драматичний спосіб виявили «хвороби» держави, які Павельчук увесь час метафорично змальовувала. Абстрактні твори Павельчук не прагнуть до зовнішньої відповід-

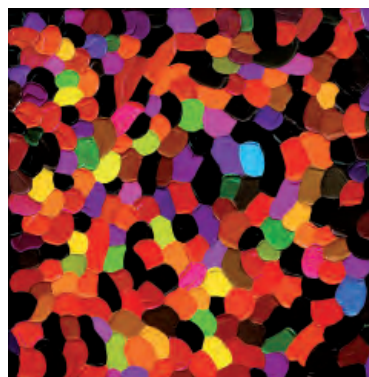

ІВА ПАВЕЛЬЧУК
Тріщина. Земля Грузії, 1995
Полотно, олія

ності реальності, проте вони створюють – а нерідко випереджають – правдиву «хроніку» громадянських настроїв і, врешті, уособлюють «невидимі», але не менш важливі — і такі реальні! — відчуття загалом усього українського суспільства. ●

ІВА ПАВЕЛЬЧУК

Портрет України – що тебе не згубить то тебе укріпить, 2007
Полотно, олія

Примітки

1. Запис бесіди з І. Павельчук від 28.03.2015.
2. <http://www.ivapavelchuk.com>
3. Запис бесіди з І. Павельчук від 28.03.2015.
4. <http://www.ivapavelchuk.com>
5. Там само.